

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 31 maja 2023 r.

ZP-NKWR.431.2.28.2023.GK

Pani
Bogusława Nawrat
Dyrektor
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Mioszowie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 12 i 15 maja 2023 r. w świetle art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. 2022 r. poz. 447 ze zm.) dalej zwanej „ustawą”, kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu Grzegorz Kownacki - starszy inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu kontrolerów, Emilia Molska - Kaźmierczak - starszy inspektor wojewódzki, przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Ośrodku Pomocy Społecznej w Mioszowie, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Ośrodkiem”.

Przedmiotem kontroli była ocena organizacji systemu pracy z rodziną oraz zgodności zatrudniania asystenta rodziny z wymogami kwalifikacyjnymi w związku z realizacją zadań wynikających z ustawy w okresie od 1 maja 2023 r. do dnia 12 maja 2023 r. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 22 grudnia 2022 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na I półroczu 2023 r. W okresie objętym kontrolą, odpowiedzialną za realizację zadań w ocenianych obszarach była Pani Bogusława Nawrat pełniąca funkcję dyrektora Ośrodka.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli pod numerem 9. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, aktów prawa miejscowego, dokumentacji z akt osobowych potwierdzającej kwalifikacje zawodowe asystenta rodziny, a także pisemnych oświadczeń

złożonych przez Panią Bogusławę Nawrat upoważnioną do składania wyjaśnień w przedmiotowym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 17 - 18)

W toku przeprowadzonych czynności ustalono:

Uchwałą nr LXI/289/14 Rady Miejskiej Mieroszowa z dnia 31 października 2014 r. nadano statut Ośrodkowi, z którego wynikało, iż został on wyznaczony do realizacji zadań własnych i zleconych gminy w przedmiocie określonym ustawą. Ponadto Ośrodek działał w oparciu o regulamin organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem Nr 1/2019 dyrektora Ośrodka z dnia 2 stycznia 2019 r., który uszczegółowił rzeczoną kwestię.

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny. Uchwałą nr XLIV/259/2021 Rady Miejskiej Mieroszowa z dnia 30 grudnia 2021 r. przyjęto „*Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Mieroszów na lata 2022 – 2024*”, dalej zwany „*Programem*”. Jako cel główny Programu określono wspieranie rodzin zagrożonych problemami oraz przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

W świetle art. 10 ust. 1 ustawy, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190 cyt. ustawy. Gmina realizowała cele Programu poprzez przydzielanie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu swoich funkcji wsparcia udzielanego przez asystenta rodziny, pracowników socjalnych Ośrodka, przyznawanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej, diagnozę przyczyn kryzysu w rodzinach na terenie gminy, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, współdziałanie z instytucjami, w tym m. in. z placówkami oświatowymi, Policją, Zespołem Interdyscyplinarnym, podmiotami opieki zdrowotnej, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Mieroszowskim Centrum Kultury, organizacjami pozarządowymi.

Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, o których mowa w art. 10 ust. 3 pkt 1 ustawy, udzielane było przez psychologa w Punkcie pomocy psychologicznej (3 osoby skorzystały z indywidualnych porad) oraz Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym (28 osób skorzystało z pomocy) działających pod adresem Ośrodka. Świadczona pomoc dotyczyła obszaru uzależnień, terapii, zjawiska przemocy, wsparcia pedagogicznego oraz organizacji grup wsparcia. Podkreślenia wymaga, iż rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych mogły korzystać z pomocy w przedmiotowym zakresie także w placówkach oświatowych do których uczęszczały dzieci. Poradnictwo prawne było świadczone w Punkcie Nieodpłatnej Pomocy Prawnej działającym

w Starostwie Powiatowym w Wałbrzychu (wtorki, czwartki, piątki). Z poradnictwa w rzeczonym zakresie skorzystało 87 osób.

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiła sytuacja uzasadniająca potrzebę udzielenia wsparcia w postaci usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług specjalistycznych. Z przyjętego oświadczenia wynika, iż nie odnotowano także zapotrzebowania na pomoc mediatora. Podkreślenia wymaga, iż osoby zainteresowane tą formą pomocy mogły ją uzyskać w Sądzie Rejonowym w Wałbrzychu.

(dowód: akta kontroli str. 17 - 35)

Ustalono, iż w okresie od 1 maja 2022 r. do dnia kontroli w Ośrodku było zatrudnionych 2. asystentów rodziny. W okresach braku obsadzenia stanowiska asystenta rodziny tj. od 1 maja 2022 r. do 31 lipca 2022 r. oraz od 1 września 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. Ośrodek aktywnie podejmował działania celem pozyskania kandydata do pracy. Zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy, praca asystenta rodziny nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca ta była prowadzona. Ponadto asystent rodziny nie prowadził postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę. Zarządzeniem Nr 1/2023 Dyrektora Ośrodka z dnia 2 stycznia 2023 r. wprowadzone zostały „*Procedury działań podejmowanych przez asystenta rodziny i pracownika socjalnego na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.*” Przytoczony dokument systematyzował organizację działań asystenta rodziny i pracownika socjalnego w sferze pracy z rodziną oraz sposobu jej dokumentowania.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, dyrektor Ośrodka przydzielał asystenta rodziny w świetle art. 11 ustawy. Liczba rodzin, z którymi asystent prowadził w tym samym czasie pracę nie przekraczała 15 i realizowana była w miejscu zamieszkania rodziny lub miejscu przez nią wskazanym.

Kontrola losowo wybranych akt pracy asystenta z rodziną wykazała, że:

- W przypadku, gdy Ośrodek powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał rodzinny wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r. poz. 901). Następnie po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, z której wynikała konieczność przydzielenia asystenta rodziny, pracownik socjalny sporządzał wniosek o powyższą formę wsparcia, przekazując go do dyrektora Ośrodka.

- Dyrektor Ośrodka po otrzymaniu wniosku pracownika socjalnego, przydzielał rodzinie asystenta rodziny.
- Dla każdej z rodzin opracowany był plan pracy z rodziną. We wszystkich przypadkach stworzone przez asystenta rodziny plany spełniały ustawowy wymóg w zakresie określonym w art. 15 ust. 1 pkt 1, a w sytuacjach tego wymagających były one skoordynowane z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.
- Wspieranie rodziny było prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.
- Plany pracy z rodziną poddawano modyfikacjom w zależności od zaistnienia okoliczności, które powodowały zasadność takich działań. Podkreślenia wymaga, iż praca z rodziną była prowadzona także w czasie czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.
- W skontrolowanych aktach rodzin wspieranych przez asystenta znajdowały się także sporządzane przez niego notatki służbowe, a także pisma przygotowane i wystosowane do instytucji zewnętrznych, w tym jednostek oświatowych.
- Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, do zadań asystenta rodziny należy w szczególności dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy. Z uwagi na okres pracy asystenta z rodzinami, który był krótszy niż 6 miesięcy i brak potrzeby nie zaistniała sytuacja w postaci opisywanego działania.

W okresie podlegającym kontroli pracą asystenta rodziny zostało wspartych 15 rodzin. W 1. przypadku praca została zakończona, z powodu zrealizowania przez rodzinę planu pracy. Rodzina, z którą asystent zakończył pracę była po tym okresie przez niego monitorowana, a także przez pracownika socjalnego Ośrodka.

(dowód: akta kontroli str. 36 - 79)

Asystent udzielał członkom rodziny pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej, sporządzał na wniosek sądu opinie dotyczące sytuacji rodziny, udzielał pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych wykazywanych przez rodziny z dziećmi.

W świetle art. 176 pkt 3 lit. b oraz pkt 4 lit. c ustawy, do zadań własnych gminy należy organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających oraz finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające. Gmina tworzyła warunki

do pełnienia funkcji i działania rodzin wspierających. Zauważyć należy, iż dokumentowano ten fakt oraz wykorzystywano różne kanały przekazu, w tym stronę internetową Ośrodka oraz tablicę informacyjną, co umożliwiała zapoznanie się z taką możliwością przez potencjalnych kandydatów do pełnienia tej funkcji. Wskazane jest, aby działanie informacyjne miało charakter powtarzalny, cykliczny. W okresie objętym kontrolą nie funkcjonowały tego typu rodziny, a także nie było zgłoszeń od osób chcących podjąć się rzeczzonego zadania.

Na terenie gminy prowadzono w formie opiekuńczej placówkę wsparcia dziennego (ul. Żeromskiego 32 w Mieroszowie), co stanowiło spełnienie wymogu wynikającego z art. 176 pkt 3 lit. c ustawy, w świetle którego do zadań własnych gminy należy tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci. Podkreślenia wymaga, iż w „*Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Mieroszów na lata 2022 – 2024*” ujęto rozwój tego obszaru pomocy poprzez tworzenie kolejnych placówek wsparcia dziennego.

Gmina współfinansowała pobyt dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w stosunku do łącznej liczby 14 dzieci (stan na 12 maja 2023 r.). Zgodnie z art. 191 ust. 9 i 10 ustawy, wydatki ponoszone były odpowiednio w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Przyczynami stanowiącymi najczęstszą przesłankę do umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej była postępująca niewydolność opiekuńczo – wychowawcza ich naturalnych rodzin. Jako istotny czynnik utrudniający lub uniemożliwiający podjęcie współdziałania z rodzinami na rzecz powrotu do nich dzieci był brak zgody rodziców na współpracę, brak aktywnego działania rodzin w zakresie określonym w planie pracy opracowanym i realizowanym przez asystenta rodziny we współpracy z rodziną, zaawansowane uzależnienia od środków psychoaktywnych oraz migrujący charakter funkcjonowania. Mając jednak na uwadze zmieniającą się sytuację osobistą rodzin, w tym przemijalność kryzysów oraz dobro i prawo dziecka do wychowania w rodzinie, należy ponawiać próby zaktywizowania rodziców w podjęciu współpracy z asystentem rodziny.

W toku kontroli ustalono, iż zaistniała nieprawidłowość leżąca po stronie Burmistrza Mieroszowa naruszająca art. 179 ust. 1 ustawy, w wyniku braku złożenia do dnia 31 marca

2023 roku Radzie Miejskiej Mieroszowa sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawienia potrzeb związanych z ich realizacją. Ustalono, iż dyrektor Ośrodka był odpowiedzialny za sporządzenie sprawozdania, które jednak przesłał do Burmistrza i Rady Miejskiej Mieroszowa 11 maja 2023 r. Uchybienie to wpłynęło na powstałą nieprawidłowość w realizacji zadania przez organ wykonawczy Gminy Mieroszków. Wymagane jest, aby w przyszłości każdorazowo przestrzegać rzeczoności terminu sprawozdawczego. Natomiast należy zauważyć, iż sprawozdanie zawierało szczegółową analizę zadań zrealizowanych w 2022 r. z podziałem na obszary i zdiagnozowane potrzeby w tym zakresie, co jest wysoce istotne w świetle art. 179 ust. 2 ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 80 - 108)

Kontrolę kwalifikacji zawodowych asystenta rodziny przeprowadzono na podstawie analizy akt osobowych, z których wynikało, iż osoby zatrudnione na tym stanowisku posiadały kwalifikacje zgodne z ustawą.

W okresie kontrolnym Gmina Mieroszków tworzyła możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez asystenta rodziny.

Stosując art. 177 ustawy, Ośrodek realizował rządowe programy z zakresu wspierania rodziny.

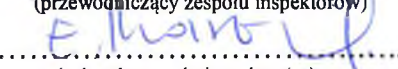
(dowód: akta kontroli str. 109 - 122)

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Ośrodku Pomocy Społecznej w Mieroszowie nie stwierdzono nieprawidłowości wymagających wydania zalecenia pokontrolnego.

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.).

Proszę w terminie do dnia **30 czerwca 2023 roku** o powiadomienie Wojewody Dolnośląskiego o sposobie realizacji uwag i wniosków przedstawionych w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym.

.....
(przewodniczący zespołu inspektorów)

.....
(członek zespołu inspektorów)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

.....
(kierownik komórki do spraw kontroli)
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej